

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Суїцидологія»

для студентів

спеціальності

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

другого (магістерського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

053.00.02 Практична психологія

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ – 2023

Розробник: Ірина МУЗИЧЕНКО, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

Викладач: Ірина МУЗИЧЕНКО, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри кафедри практичної психології.

Протокол від 29.08. 2023 р. № _____.

Завідувач кафедри _____ (Олена ЛИТВИНЕНКО)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми з практичної психології магістерського рівня вищої освіти

28.08.2023 р.

Керівник освітньої програми _____ (Ольга ЛОЗОВА)

(підпис)

Робочу програму перевірено

01.09.2023 р.

Заступник декана _____ (Роман ПАВЛЮК)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1	1
Семестр	1, 2	1,2
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	4
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	50	104
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета дисципліни: підготовка фахівця, здатного до застосування сучасних психологічних методів і технологій, здійснення корекції психологічних станів, особистісного та професійного зростання; розкриття змісту базових теоретичних засад суїцидальної поведінки; ознайомлення студентів з видами, особливостями і механізмами формування суїцидальної поведінки та психологічними методами діагностики, профілактики суїцидальної поведінки; формування вміння психологічної допомоги суїцидентам та їхнім родичам і близьким.

Завдання навчальної дисципліни. Відповідно до Освітньо-професійної програми (053.00.02 Практична психологія) підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Суїцидологія» забезпечує **формування таких загальних та спеціальних компетентностей:**

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- СК4. Здатність здійснювати практичну психологічну діяльність з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

- СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- 3. **Результати навчання за дисципліною.** Відповідно до Освітньо-професійної програми (053.00.02 Практична психологія) підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Суїцидологія» забезпечує оволодіння такими **результатами навчання:**
- РН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- РН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- РН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- РН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотний зв'язок, оцінювати якість.
- РН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- РН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- РНу12. Передбачати необхідний рівень індивідуальної та групової психологічної безпеки клієнта/клієнтів у разі виникнення кризових станів і критичних ситуацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	У с ь о г о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Сам ості йна
		Л ек ці ї	С е мі на ри	П р ак т и чні	Л аб ор ат ор ні	Ін д и ві д у а л ь ні	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи суїцидології							
Тема 1. Соціально-історичний аспект проблеми	10	2	2	–	–	–	6
Тема 2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	12	2	2	–	–	–	8
Модульний контроль	2						
Разом	24	4	4	–	–	–	14
Змістовий модуль 2. Чинники формування суїцидальної поведінки							
Тема 1. Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику	10	2	2	–	–	–	6

Тема 2. Вікові особливості суїцидальної поведінки	12	2	2	–	–	–	8
Модульний контроль	2						
Разом	24	4	4	–	–	–	14
Змістовий модуль 3. Психологічні стани людей, які пережили суїцид близьких							
Тема 1. Особливості переживання людьми самогубства близьких	10	2	2	–	–	–	6
Тема 2. Суїцидальна поведінка при стресових розладах	10	2	2	–	–	–	6
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	4	–	–	–	12
Змістовий модуль 4. Психологічна профілактика та діагностика суїцидальних тенденцій							
Тема 1. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	9	2	2	–	–	–	5
Тема 2. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	9	2	2	–	–	–	5
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	4	–	–	–	10
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	16	16	–	–	–	50

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	У с ь о г о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Сам ості йна
		Л ек ці ї	С е мі на ри	Пр ак ти чн і	Л а б о р а т о р н і	Ін д и ві д у а л ь ні	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи суїцидології							
Тема 1. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	30	2	2	–	–	–	26
Разом	30	2	2	–	–	–	26
Змістовий модуль 2. Чинники формування суїцидальної поведінки							
Тема 1. Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику	30	2	2	–	–	–	26
Разом	30	2	2	–	–	–	26
Змістовий модуль 3. Психологічні стани людей, які пережили суїцид близьких							
Тема 1. Особливості переживання людьми самогубства близьких	30	2	2	–	–	–	26
Разом	30	2	2	–	–	–	26
Змістовий модуль 4. Психологічна профілактика та діагностика суїцидальних тенденцій							
Тема 1. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	30	2	2	–	–	–	26
Разом	30	2	2	–	–	–	26
Усього	120	8	8	–	–	–	104

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЇЦИДОЛОГІЇ»

Лекція 1. Соціально-історичний аспект проблеми самогубства (2 год).

Історія ставлення суспільства до самогубства. Проблема самогубства у Стародавніх Єгипті та Індії. Ставлення до самогубства у греко-римській культурі. Самогубство у християнстві, католицизмі, ісламі.

Проблема ритуальних самогубств. Ритуальні самогубства: сатті, пікша, харакірі, дзюнсі, спокутування ганьби військових поразок тощо. Самогубства в сектах.

Актуальність проблеми суїциду в світі і в Україні. Показники самогубств за даними ВООЗ.

Ключові поняття: самогубство, ритуальні самогубства, самогубства в сектах.

Семінар1 . Соціально-історичний аспект проблеми самогубства (2 год).

Лекція 2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки (2 год).

Сутність та види суїцидальної поведінки. Концепції суїциду. Види ауто агресивної поведінки. Класифікація суїцидальної поведінки. Суїцидально-небезпечна позиція.

Внутрішні та зовнішні форми суїцидальної поведінки. Суїцидальні тенденції. Суїцидальна спроба.

Проблема суїциду в різних психологічних теоріях. Соціологічна теорія (Е.Дюркгейм, В.А.Тихоненко). Антропологічна теорія (З.Фрейд, А.Адлер, К.Меннінгер). Гештальт-психологія. Психокультурна модель альтернативні моделі. Характеристика загальних рис суїцидів.

Ключові поняття: суїцид, суїцидальна поведінка, суїцидальні думки, задуми, наміри.

Семінар 2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки (2 год).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

«ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ»

Лекція 3. Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику (2 год).

Причини суїцидальної поведінки (соціальні, економічні, морально-психологічні, політично-правові, спеціальні причини, індивідуальні).

Депресія як чинник суїциду. Види депресії (ендогенна, реактивна, непсихотична, пресинальна). Фактори суїцидального ризику (соціально-демографічні, індивідуально-психологічні, медичні). Індикатори суїцидального ризику (ситуаційні, поведінкові, комунікативні, когнітивні, емоційні).

Самогубство та психічні розлади. Психопатологічне самогубство. Маніакальний суїцид. Меланхолійний суїцид. Нав'язливий суїцид. Імпульсивний суїцид.

Ключові поняття: причини суїцидальної поведінки, депресія, види депресії, самогубство у психічно хворих людей.

Семінар 3. Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику (2 год).

Лекція 4. Вікові особливості суїцидальної поведінки (2 год).

Особливості суїцидальної поведінки у підлітків. Суїцидально небезпечна референта група. Депресивні підлітки. Підлітки – алкоголіки і наркомани. Обдаровані підлітки. Підлітки з поганою успішністю в школі. Підлітки – жертви насильства.

Суїцидальна поведінка в студентському віці. Криза першого курсу навчання. Криза другого-третього курсів. Криза п'ятого курсу.

Соціально-психологічні чинники самогубства у похилому віці.

Міфи про суїцид.

Ключові поняття: суїцидальна поведінка у підлітків, суїцидальна поведінка в студентському віці, самогубства у похилому віці.

Семинар 4. Вікові особливості суїцидальної поведінки (2 год).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. «ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ»

Лекція 5. Особливості переживання людьми самогубства близьких (2 год).

Синдром втрати. Поняття горя та стадії горя. Нормальне і патологічне горе. Симптоми нормального горя. Патологічні симптоми горя.

Емоції людей, які пережили смерть близької людини після суїциду.

Особливості психологічного аналізу передсмертної записки. Тексти, що виражають останню волю автора. Тексти, що бажують зняти з інших осіб відповідальність за те, що трапилось. Тексти, що вказують на особу, соціальне поводження якої привело автора до суїциду. Тексти, як засіб впливу на близьких. Тексти – докази.

Ключові поняття: синдром втрати, горе, види горя, передсмертна записка.

Семинар 5. Особливості переживання людьми самогубства близьких (2 год).

Лекція 6. Суїцидальна поведінка при стресових розладах (2 год).

Стрес, травматичний стрес, посттравматичний стресовий розлад. Ознаки дистресового напруження. Стадії розвитку стресу. Посттравматичний стресовий розлад та його типи.

Діагностичні критерії ПТСР. Чинники ПТСР (сила травмуючої події, особиста значимість травмуючої події, тривалість травмуючої події, особливості життєдіяльності людини до події).

Симптоми ПТСР у дітей молодшого віку, дітей шкільного віку, підлітків. Діагностика ПТСР. Методики при діагностиці ПТСР.

Ключові поняття: стрес, травматичний стрес, посттравматичний стресовий розлад.

Семинар 6. Суїцидальна поведінка при стресових розладах (2 год).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. «ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ»

Лекція 7,8. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях (4 год).

Відвідування практичних занять	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	–	–	–	–	–	–	–	–
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	–	–	–	–	–	–	–	–
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом		–	59	–	59	–	59	–	59
Максимальна кількість балів: 236									
Розрахунок коефіцієнта: $236 \div 60 = 3,93$, $K = 3,93$									

**Система оцінювання навчальних досягнень студентів
(заочна форма навчання)**

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів в одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість балів	максимальна кількість балів	кількість балів	максимальна кількість балів	кількість балів	максимальна кількість балів	кількість балів	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10

Робота на практичному занятті	10	–	–	–	–	–	–	–	–
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	–	–	–	–	–	–	–	–
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	–	–	–	–	–	–	–	–
Виконання ІНДЗ	30	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом		–	17	–	17	–	17	–	17
Максимальна кількість балів: 68									
Розрахунок коефіцієнта: $68 \div 60 = 1,13$, $K = 1,13$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми/Завдання	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи суїцидології			
1	<i>Соціально-історичний аспект проблеми самогубства</i> Завдання: 1. Розробити схему міждисциплінарних зв'язків суїцидології з іншими науками. Обґрунтувати власну думку. 2. Дати власне визначення суїцидології. Обґрунтувати власну думку. 3. Визначити основні завдання та принципи суїцидології. Обґрунтувати власну думку.	6	5
2	<i>Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки</i> Завдання: 1. Здійснити аналіз статистичних даних (2017-2018 р.р.) щодо суїциду в Україні та чинників суїцидальності. 2. Здійснити порівняльний аналіз причин суїциду в Україні та за кордоном (на вибір будь-яка держава).	8	5
Змістовий модуль 2. Чинники формування суїцидальної поведінки			
1	<i>Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику</i> Завдання: 1. Здійснити порівняльний аналіз протікання стресового розладу та психогенної депресії. Обґрунтувати свою думку. 2. Здійснити порівняльний аналіз психогенної та ендогенної депресії та суїцидальності при їх протіканні. Обґрунтувати свою думку.	6	5
2	<i>Вікові особливості суїцидальної поведінки</i> Завдання: 1. Здійснити порівняльний аналіз суїцидальної поведінки, визначити спільне та відмінне (на вибір): а) діти та підлітки; б) підлітки та люди похилого віку; в) чоловіки та жінки;	8	5

	г) засуджені та сексуальні меншини; д) ветерани та лікарі; е) власний варіант.		
Змістовий модуль 3. Психологічні стани людей, які пережили суїцид близьких			
1	<i>Особливості переживання людьми самогубства близьких</i> Завдання: 1. Визначте загальні та специфічні способи, прийоми, принципи психологічної допомоги дітям, батькам, партнеру самогубця. Обґрунтуйте думку.	6	5
2	<i>Суїцидальна поведінка при стресових розладах</i> Завдання: 1. Визначте основні суїцидальні чинники при зловживанні психотропними речовинами. Обґрунтуйте думку. 2. Визначте провідні суїцидальні чинники при певній (на ваш вибір) нехімічній залежності. Обґрунтуйте думку.	6	5
Змістовий модуль 4. Психологічна профілактика та діагностика суїцидальних тенденцій			
1.	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях Завдання: 1. Розробити схему психологічної діагностики та профілактики для певної категорії суїцидентів на ваш вибір (депресія, стресовий розлад, синдром втрати, соматичні захворювання), враховуючи вікові та гендерні особливості. Схема орієнтовна: психологічний портрет суїцидента; критерії суїцидальності чинники суїцидальності діагностика (процедура, методи, методики) профілактика (методи, напрямки роботи, способи організації)	5	5
2.	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях Завдання: 1. Розробити схему психологічної діагностики та профілактики для певної категорії суїцидентів на ваш вибір (депресія, стресовий розлад, синдром втрати, соматичні захворювання), враховуючи вікові та гендерні особливості. Схема орієнтовна: психологічний портрет суїцидента; критерії суїцидальності чинники суїцидальності діагностика (процедура, методи, методики) профілактика (методи, напрямки роботи, способи організації)	5	5
	Разом	50	40

Критерії оцінювання самостійних робіт

Самостійні роботи виконуються у вигляді схем, таблиць, аналізу або систематизації даних, вільного опису. Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість. Максимальна оцінка – 5 балів.

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів
1.	Виконання завдання	5
Загальна кількість балів		5

6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Модульні контрольні роботи виконуються у вигляді тестування.

Кожна модульна контрольна робота (n=4) складається із питань закритого та відкритого типу. Загальна кількість питань – 25. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів – 25.

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Екзамен проводиться у письмовій формі і складається із трьох частин: теоретичне питання – 10 балів за правильну відповідь; тестові завдання (10 тестів) – 2 бали за кожну правильну відповідь (20 балів); практичне завдання – 10 балів за правильну відповідь.

6.5. **Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.**

1. Історія ставлення суспільства до самогубства
2. Індивідуальні та ритуальні самогубства
3. Актуальність проблеми суїциду в світі і в Україні
4. Релігійні погляди на самогубство.
5. Характеристика сучасного стану проблеми суїциду в світі та Україні.
6. Зв'язок суїцидології з іншими науками.
7. Сутність та види суїцидальної поведінки
8. Внутрішні та зовнішні форми суїцидальної поведінки
9. Проблема суїциду в різних психологічних теоріях
10. Загальні риси суїцидів.
11. Причини суїцидальної поведінки
12. Фактори суїцидального ризику
13. Індикатори суїцидального ризику.
14. Самогубство та психічні розлади
15. Депресія, види депресивних розладів.
16. Вікові особливості суїцидальної поведінки
17. Особливості суїцидальної поведінки підлітків
18. Суїцидальна поведінка в студентському віці.
19. Соціально-психологічні чинники самогубства у похилому віці.
20. Міфи про суїцид.
21. Особливості переживання людьми самогубства близьких
22. Поняття горя та стадії горя.
23. Нормальне та «потологічне» горе.
24. «Контракти» з емоціями людей, які пережили суїцид близьких.
25. Особливості психологічного аналізу предсмертної записки
26. Види предсмертних записок.
27. Суїцидальна поведінка при стресових розладах

28. Діагностичні критерії ПТСР.
29. Індивідуальні особливості переживання ПТСР.
30. Психодіагностика розладів, пов'язаних із травматичним стресом.
31. Стрес, травматичний стрес та посттравматичний стресовий розлад.
32. Стадії розвитку стресу.
33. Діагностичні критерії ПТСР.
34. Індивідуальні особливості переживання ПТСР.
35. Психодіагностика розладів, пов'язаних із травматичним стресом.
36. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях
37. Організація суїцидологічної допомоги
38. Психопрофілактичні методи суїцидальної поведінки
39. Психологічна допомога при потенційному суїциді.
40. Профілактика суїцидальної поведінки.

Зразок тестових завдань:

1. Людина усвідомлює своє подальше існування несумісним з певними життєвими обставинами, що кардинально суперечать її принципам, ідеалам і переконанням:

- А. індивідуальне самогубство
- Б. ритуальне самогубство
- В. обидві відповіді не вірні

2. Міркування суб'єкта про відсутність цінності і сенсу життя, обґрунтування доцільності власної смерті, обмірковування способів і засобів самогубства:

- А. суїцидальні думки
- Б. суїцидальні задуми
- В. суїцидальні наміри

3. Розігрування театральних сцен із зображенням спроб самогубства без усякого наміру справді покінчити із собою, іноді з розрахунком, що вчасно врятують:

- А. демонстративна суїцидальна поведінка
- Б. афективна суїцидальна поведінка
- В. істинна суїцидальна поведінка

Зразок практичних завдань:

1. Чи погоджуєтесь Ви з думкою : «Якщо людина вже вирішила померти – її не можливо зупинити». Обґрунтуйте свою позицію.
2. Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що «Розмова про самогубство може підсилити бажання людини піти з життя». Обґрунтуйте власну думку.
3. Чи погоджуєтесь Ви з думкою, що «Люди, які задумали самогубство, просто не хочуть жити». Обґрунтуйте власну думку.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни (денна форма навчання)

Всього: 120 год./4 кредити ECTS, з них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 50 год. (із них підготовка до екзамену – 30 год.), модульний контроль – 8 год. Вивчення навчальної дисципліни завершується складанням екзамену.

Модулі	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
Назва модуля	СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ САМОГУБСТВА		ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ		ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ		ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	
Кількість балів за модуль	59		59		59		59	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7-8	
Теми лекцій	Соціальний аспект проблем самогубства	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику	Вікові особливості суїцидальної поведінки	Особливості переживання людьми самогубства близьких	Суїцидальна поведінка при стресових розладах	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	
Бали	1	1	1	1	1	1	2	
Теми семінарських занять	Соціально-історичний аспект проблеми самогубства	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику	Вікові особливості суїцидальної поведінки	Особливості переживання людьми самогубства близьких	Суїцидальна поведінка при стресових розладах	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	
Бали	11	11	11	11	11	11	11	11
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 (балів)		Модульна контрольна робота 2 25 (балів)		Модульна контрольна робота 3 25 (балів)		Модульна контрольна робота 4 25 (балів)	
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)							
Розрахунок	60 балів Максимальна кількість балів - 236 Розрахунок - 236 ÷ 60 = 3,93, К = 3,93							

Навчально-методична картка дисципліни (заочна форма навчання)

Всього: 120 год./4 кредити ECTS, з них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 104 год.
Вивчення навчальної дисципліни завершується складанням екзамену.

Модулі	Модуль I	Модуль II	Модуль III	Модуль IV
Назва модуля	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЇЦИДОЛОГІЇ	ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ	ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ	ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ
Кількість балів за модуль	17	17	17	17
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	<ul style="list-style-type: none"> Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику 	Особливості переживання людьми самогубства близьких	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях
Бали	1	1	1	1
Теми семінарських занять	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	<ul style="list-style-type: none"> Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику 	Особливості переживання людьми самогубства близьких	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях
Бали	11	11	11	11
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Розрахунок	60 балів Максимальна кількість балів - 68 Розрахунок - $68 \div 60 = 1,13$, $K = 1,13$			

8.Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Кокурн О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Корня Л.В. Психологічна оцінка суїцидального ризику у військовослужбовців. Методичний посібник. — К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2019. — 206 с.
2. Музиченко І.В. Шляхи подолання дитячої психотравми в діяльності працівників психологічної служби: [метод.рек.] / Музиченко І.В., Ткачук І.І. — Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. — 88 с.
3. Осетрова, О.О. Суїцидологія [Текст]: підручник / О.О. Осетрова. — Дніпро: РВВ ДНУ; Ліра - 2019. — 124 с.
4. Психологія суїцидальної поведінки військовослужбовців : монографія / Я. В. Мацегора, О. С. Колесніченко, І. І. Приходько та ін. Харків : НА НГУ, 2021. - 363 с.
5. Аврамчук О. С., Плевачук О. Ю., Рахман Л. В. Переживання втрати особами з розладом соціальної тривоги та пов'язані стани // Український вісник психоневрології, 2023.- Т. 31. - С. 53-58.
6. Вовченко О. Стресовитривалість та постратравматичний синдром дітей з порушеннями слуху за умов війни // Проблеми сучасної психології Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології" / [за наук. ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої]. Кам'янець-Подільський, 2023. - Вип. 59 . - С. 158 – 178.

Додаткова

- 1.Іванюк І. Створення безпечного шкільного середовища: протокол безпеки при суїцидальній поведінці підлітків / І. Іванюк, В. Соловійова // Молодь і ринок. - 2021. - № 7-8. - С. 67-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2021_7-8_14
- 2.Каневський В. І. Можливості проєктивного методу в оцінці ознак суїцидальної поведінки [Електронний ресурс] / В. І. Каневський // Габітус. - 2021. - Вип. 21. - С. 129-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2021_21_24
3. Нестеренко П. О. Свобода у виборі смерті та безсмертя особистості: контекст суїциду та евтаназії [Електронний ресурс] / П. О. Нестеренко // "Перспективи". Соціально-політичний журнал. - 2021. - № 4. - С. 39-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Perspekt_2021_4_8
4. Ніколаєнко С. О. Емпіричне дослідження взаємозв'язку рівнів схильності до суїцидальної поведінки та напруженості психологічних захистів у пізньому юнацькому віці [Електронний ресурс] / С. О. Ніколаєнко, І. О. Терещеня // Габітус. - 2021. - Вип. 28. - С. 94-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/habit_2021_28_17
- 5.Осетрова О. О. Проблема сенсу суїцидальних записок / О. О. Осетрова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. - 2010. - Т. 18, № 20(1). - С. 42-47. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2010_18_20\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2010_18_20(1)_9).
- 6.Поляков І.О. Основні причини та приводи здійснення потенційними суїцидентами фатального кроку [Електронний ресурс] / І. О. Поляков, С. М.

Щербак // Проблеми екстремальної та кризової психології. - 2014. - Вип. 15. - С. 208-214. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pepr_2014_15_31

7.Саржевський С. Н. Суїцидологія : навчальний посібник для лікарів інтернів з спеціалізації «Психіатрія» . – Запоріжжя, 2020. – 87 с.

8.Сахарова К. О. Методологія суїцидальної превенції серед учнівської молоді [Електронний ресурс] / К. О. Сахарова // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права . - 2021. - Вип. 1. - С. 99-105. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dnchpu_2021_1_17

9.Zimbardo, P. G. & Boyd, J. N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77 (6), 1271–1288.

Інтернет джерела

- 1.<https://studme.com.ua/psihologiya/page-2.htm>
2. <https://psinsayt.wixsite.com/insayt/>
- 3.<https://dytpsycholog.com/>
4. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/psihologichna-sluzhba>